

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Безп'ята І.В.

кандидат економічних наук, доцент, докторант
Миколаївського національного аграрного університету

У даній статті аналізуються особливості інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності аграрних підприємств. Проведено класифікацію організаційних утворень, що здійснюють інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності аграрних підприємств в Україні як структурними одиницями системи інформаційного забезпечення, визначені їх пріоритетні цілі та завдання.

Ключові слова: інформація, інформаційне забезпечення, інвестиції, інвестиційна діяльність, аграрні підприємства, аграрний сектор економіки, державний органи, приватні консультативні служби.

Постановка проблеми. Проблема здійснення інвестиційної діяльності стала однією з найактуальніших у процесі реформування аграрного сектора економіки України. Пошук і мобілізація джерел інвестування, з одного боку, та реалізація програми інвестування, з іншого, стали актуальними для всіх аграрних підприємств країни. Без здійснення інвестицій неможливий нормальний процес виробництва. Побудова нових економічних відносин неможлива без активізації інвестиційних процесів і поліпшення якості управління ними на рівні аграрних підприємств. В умовах переходу України до стійкого економічного розвитку підвищуються вимоги до розробки інвестиційних проектів і прийняття управлінських рішень з метою зменшення ризику при їх реалізації. Наявність необхідної інформації може істотно вплинути на прийняття рішення про інвестиції, на обсяги і напрями інвестування. В умовах недостатнього інформаційного супроводу залучення інвестицій в аграрний сектор економіки і практично відсутньої всеохоплюючої бази даних на як на державному так і регіональному рівнях, особливої актуальності набуває проблема інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності саме аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми залучення інвестицій знаходять своє відображення в численних наукових публікаціях. Це пов'язано зі зростанням ролі інвестиційної діяльності як одного з найважливішого фактора підвищення ефективності діяльності аграрних підприємств. Окремі аспекти зазначеної проблематики є предметом обговорення в працях вітчизняних науковців, а саме: І. Вінніченка О. Гаврилюка, П. Гайдуцького, Б. Губського, С. Гуткевича, М. Дем'яненка, І. Караваєвої, В. Клочана, М. Кісіля, А. Музиченка, Г. Підлісецького, П. Саблука, О. Шпичака та ряду інших. Однак незважаючи на багатоаспектність наукових досліджень, деякі питання, пов'язані із інформаційним забезпеченням інвестиційної діяльності в аграрних підприємствах, залишаються недостатньо вивченими.

Мета дослідження. В даній статті охарактеризована система інформаційного забезпечення інвес-

тиційної діяльності в аграрному секторі України, що забезпечується різноманітними організаціями та установами України як структурними одиницями системи інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності, визначені їх пріоритетні цілі та завдання.

Виклад основного матеріалу. Аграрний сектор, як і будь-який інший, не може продуктивно функціонувати і розвиватися за умов обмеженого інформаційного поля та недосконалості організації інформаційних процесів.

Історичний досвід свідчить, що головною причиною формування консультативних структур практично у всіх країнах світу була криза сільськогосподарського виробництва, коли галузь виявляла неспроможність без державної підтримки перейти на істотно новий, ефективніший рівень розвитку. За таких умов провідні координуючу і управлінську функції беруть на себе державні органи та їх інститути. І лише після того, як державні структури забезпечать стабільність інформаційного та економічного середовища, формуються передумови поступового переходу до відносно самостійного функціонування галузі на принципах самодостатньої системи з відповідним відшкодуванням витрат на інформаційно-консультативне забезпечення і створення мережі приватних консультативних служб, що послужить передумовою розвитку як галузі так і сільськогосподарських підприємств зокрема [3].

Інвестиційна діяльність аграрних підприємств супроводжується безперервним обміном інформацією між підприємством та зовнішнім середовищем. Однак ефективним він буде тільки в тому випадку, якщо управлінські рішення ґрунтуватимуться на своєчасній, достатній і достовірній інформації.

Інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності – це масив даних, аналізуючи які інвестор (приватна, юридична особа або держава) приймає рішення щодо інвестування. І.І. Вінніченко стверджує, що ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства значною мірою залежить від якості інформаційного забезпечення. Важливими завданнями інформаційного забезпечення

інвестиційної діяльності є стратегічна орієнтація на прийняття відповідних інвестиційних рішень і на поточне управління, а також використання сучасних методів аналізу інвестиційної діяльності, які дають змогу виявити резерви її зростання [2].

До основних типів інформації, яка стосується інвестиційної діяльності, відносяться:

- 1) фінансова;
- 2) організаційно-управлінська;
- 3) технічна;
- 4) планово-економічна;
- 5) технологічна.

Фінансова інформація – це дані про фінансові показники підприємств та її інвестиційних програм. До цих інформаційних даних відносяться публічна фінансова звітність підприємства за звітний період та внутрішня фінансова звітність, де зазначається обсяг фінансування інвестицій за рахунок власного, позиченого та залученого капіталу, загальний обсяг витрат (у тому числі за інвестиційною програмою (портфелем), рівень доходності та період окупності проекту.

Організаційно-управлінська інформація стосується прийняття інвестиційних рішень. До неї відносяться всі інструкції, накази, директиви, доповідні записки, статті з газет і журналів, проспекти, книги, Інтернет та інша інформація, яка так чи інакше впливає на підприємство та управління інвестуванням.

Технічна інформація – це інформація про технічні характеристики обладнання, а саме: технічна документація, ергономічні властивості техніки, показники безпеки та інші кількісні і якісні показники.

Технологічна – це інформація про технологію, яка застосовуватиметься для виготовлення продукції. Такі дані містить патентна документація, до якої входить інформація про специфіку інноваційних технологій, опис технології та принципів її роботи тощо.

Планово-економічна інформація містить дані про планово-економічні показники інвестиційної діяльності компанії та інших суб'єктів цієї діяльності у країні та за її межами. До такої інформації відносяться специфікації, показники продуктивності праці, норми, нормативи, планово-аналітичні таблиці, графіки та інші дані і повідомлення, які стосуються планування інвестицій [5].

Для прийняття рішення про інвестування аграрного сектору економіки України потенційним інвесторам вкрай необхідно чітко орієнтуватися не лише у відповідному законодавчому полі України, але також отримувати економічну, наукову, кон'юнктурну, та фінансову інформацію, а також інформацію про умови виробництва та збуту сільськогосподарської продукції в різних природно-кліматичних зонах України [4].

Інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності аграрних підприємств в Україні здійснюють установи, що умовно можна поділити на дві групи (рис. 1):

– структурні підрозділи системи централізованих органів виконавчої влади на державному та регіональному рівнях;

– незалежний приватний сектор інформаційного забезпечення, структурними елементами якого є різноманітні аналітичні центри, консалтингові компанії та групи.

На державному рівні управління система інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності повинна брати участь у формуванні основних напрямків розвитку аграрної і науково-технічної політики, формулюванні методологічних принципів і підходів до функціональних та організаційних аспектів діяльності інформаційно-консультативних служб, щоб реально спрямовувати дані служби на ефективне рішення актуальних проблем, що пов'язані із залученням інвестицій в аграрний сектор економіки.

Розгалужений рівень інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності аграрних підприємств пропонує Відділ інвестицій та розвитку інфраструктури Департаменту економічного розвитку аграрного ринку Міністерства аграрної політики та продовольства України. Основним завданням даного відділу є реалізація державної політики щодо інвестиційної підтримки пріоритетного розвитку аграрного сектору економіки.

Функціональними обов'язками Відділу інвестицій та розвитку інфраструктури є:

– розробка спільно із заінтересованими центральними органами виконавчої влади критеріїв оцінки, основних параметрів та показників діяльності спеціальних (вільних) економічних зон і територій зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності;

– разом з іншими структурними підрозділами Міністерства здійснювати моніторинг стану залучення внутрішніх інвестицій в агропромисловий комплекс, в межах повноважень приймати участь у підготовці пропозицій щодо визначення пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності у галузях агропромислового виробництва;

– приймати участь у межах компетенції в організації наукових досліджень з питань залучення інвесторів в агропромислове виробництво, підвищення його інвестиційної привабливості;

– узагальнювати результати щорічної інвестиційної діяльності в агропромисловому секторі [7].

На регіональному рівні інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності здійснює Департамент агропромислового розвитку, що є структурним підрозділом обласної державної адміністрації. Департамент підпорядкований голові обласної державної адміністрації, а також підзвітний і підконтрольний Міністерству аграрної політики та продовольства України.

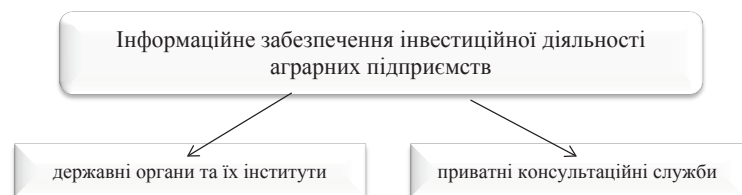

Рис. 1. Інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності

Департамент у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, розпорядженнями голови обласної державної адміністрації, а також положенням про департамент.

До основних завдань департаменту щодо залучення інвестицій в аграрний сектор економіки регіону належать:

- забезпечення реалізації державної політики, розроблення та виконання регіональних інноваційно-інвестиційних та інших програм і прогнозів розвитку галузей агропромислового виробництва;

- надає методичну допомогу сільськогосподарським товаровиробникам з питань науково-технічних розробок, провадження інноваційно-інвестиційної діяльності, інформатизації, нарощення експортного потенціалу, створення нових та реконструкції діючих виробництв;

- створює належні умови для формування і розвитку сільськогосподарських дорадчих служб, вносить облдержадміністрації пропозиції до проекту обласного бюджету в частині фінансування соціально спрямованих дорадчих послуг;

- аналізує статистичні показники діяльності агропромислового комплексу та надає відповідну інформацію Міністерству аграрної політики та продовольства України для прийняття рішень і впровадження заходів, що забезпечують підвищення економічної ефективності роботи агропромислового комплексу та дозволяють забезпечувати продовольчу безпеку держави на відповідному рівні;

- вивчає попит на тваринницьку продукцію та сприяє формуванню інфраструктури ринку з метою збуту виробленої тваринницької продукції, встановленню зовнішньоекономічних зв'язків та залученню інвесторів;

- сприяє у межах своїх повноважень впровадженню сучасних технологій виробництва, інформаційно-комунікаційних технологій, створенню системи національних інформаційних ресурсів;

- проводить опрацювання пропозицій щодо залучення інвестицій для технічного переоснащення агропромислового комплексу регіону [6].

Приватні консультаційні служби – широко поширена у світі модель організації консалтингового формування. Одним із видів приватних центрів інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності можна виділити Українську асоціацію молодих фермерів. Одним із напрямів її діяльності є залучення інвестицій в аграрний сектор економіки України, що має на меті створення нових перспективних суб'єктів господарської діяльності в сфері агропромислового комплексу, а також умов для виробництва конкурентоспроможної продукції та розвитку сільського господарства. Інвестиційна діяльність Української асоціації молодих фермерів пов'язана з:

- налагодженням зв'язків з можливими інвесторами;

- інформаційним забезпеченням потенційних інвесторів щодо процесу залучення інвестицій, еко-

номічної привабливості регіонів України та потенціалу агропромислового комплексу;

- проведенням незалежних маркетингових досліджень для виявлення оптимальних напрямів інвестування;

- привабленням інвестицій, які б сприяли налагодженню обміну технологіями, впровадженню нових систем управління, розвитку коопераційних та вертикальних інтеграційних процесів, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках;

- наданням інформаційної допомоги підприємствам для професійної розробки інвестиційних проектів;

- організаційним забезпеченням залучення інвестицій, налагодженням тісної взаємодії підприємств аграрної сфери з інвесторами;

- забезпеченням відкритості та доступності законодавства стосовно інвестицій [1].

Інвестиційні проекти, що запроваджуються в аграрний сектор за участю Української асоціації молодих фермерів, мають відповідати таким основним критеріям:

- розвивати вітчизняну сировинну базу і сприяти зниженню залежності від імпортних постачальників;

- проводитись з урахуванням ґрунтозахисних заходів, зоогігієнічних норм та екологічно безпечних технологій;

- сприяти розвитку провідних технологій в аграрній сфері; сприяти створенню нових робочих місць тощо.

Залучення недержавних коштів у сферу сільського господарства дозволяє покращити умови функціонування підприємств аграрного сектору, створити нові перспективні форми господарювання і розробити напрямки їх подальшої діяльності, що, відповідно, позитивно вплине на розвиток всієї галузі. Тому спеціалісти Української асоціації молодих фермерів зацікавлені в залученні інвестицій в аграрний сектор і готові розглянути всі відповідні пропозиції [1].

Інформаційно-консультаційні служби як державного, так і приватного характеру не можуть існувати самі по собі, вони повинні перебувати у постійному взаємозв'язку між собою для якнайкращого задоволення інформаційних потреб споживачів щодо інвестиційної діяльності [8].

Усі ці організації державного і приватного секторів звичайно конкуруватимуть між собою при вирішенні практичних проблем інвестування, проте взаємно доповнюватимуть одна одну.

Висновки. Таким чином, запорукою успіху сучасного аграрного підприємства, є створення досконалої інформаційної бази процесу залучення інвестицій, методичне забезпечення процесу інвестування. Постійні зміни в зовнішньому оточенні аграрних підприємств призводять до того, що процес прийняття інвестиційних рішень стає щоразу складнішим. Необхідним є систематичне спостереження за внутрішніми і зовнішніми змінами, а також оцінка їх впливу на можливості розвитку аграрних підприємств і здатність адаптуватися відповідно до прогнозованих змін.

Література:

1. Агропром портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroprom-ua.com>
2. Вінніченко І. І. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства / І. І. Вінніченко // Інвестиції: практика та досвід – 2007. – № 4. – С. 9-13.
3. Гриценко М. П. Розвиток дорадчої діяльності в Київській області: досвід, перспективи, проблеми [Електронний ресурс] / М. П. Гриценко. – Режим доступу: <http://www.koras.com.ua>.
4. Інвестиційна політика в аграрному секторі України: проблеми та заходи щодо їх вирішення. Проект «Аграрна політика для людського розвитку». [Електронний ресурс] / Під редакцією Б. Супіханова. – Режим доступу: http://www.undp.org.ua/agro/pub/ua/P2003_01_043_03.pdf
5. Мазур Й. І., Шапиро В. Д., Одєдерогге Й. Г. Управление проектами: Учебн. пособие для студентов / Под общ. ред. И. И. Мазура. – 3-е изд. – М.: Омега. – 2005. – 520 с.
6. Миколаївська обласна державна адміністрація. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mykolayiv-oda.gov.ua>
7. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>
8. Улянич К. Ф. Інформаційно-консультаційне забезпечення суб'єктів аграрного бізнесу / К. Ф. Улянич, Ю. В. Улянич // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – Випуск 2 (5). Том 2. – С. 316-320.

ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Беспятая И.В.

*кандидат экономических наук, доцент, докторант
Николаевского национального аграрного университета*

В данной статье анализируются особенности информационного обеспечения инвестиционной деятельности аграрных предприятий. Проведена классификация организационных образований, осуществляющих информационное обеспечение инвестиционной деятельности аграрных предприятий в Украине как структурными единицами системы информационного обеспечения, определены их приоритетные цели и задачи.

Ключевые слова: информация, информационное обеспечение, инвестиции, инвестиционная деятельность, аграрные предприятия, аграрный сектор, государственные органы, частные консультационные службы.

INFORMATION SUPPORT INVESTMENT ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Bezpyata I.V.

*Ph.D. in Economics, Associate Professor
Mykolayiv State Agrarian University*

This article analyzes the characteristics of information support of investment activity of agricultural enterprises. Classification organizational entities engaged in information support of investment activity of agricultural enterprises in Ukraine as structural units of information system, defined their priority goals and objectives.

Keywords: information, information, investment, investment, agricultural enterprises, agricultural sector, state agencies, private consultancy service.